

Kära FN-vänner,

Förenta Nationerna fyller i höst 80 år. FN bildades i slutskedet av andra världskriget och när den konferens som tog beslutet om dess bildande inleddes satt Hitler fortfarande i sin bunker i Berlin. FN-stadgan trädde sedan i kraft den 24 oktober, datumet då vi årligen firar FN-dagen.

FN fyller många viktiga funktioner i världen idag. FN sammanfattar¹ självt sin verksamhet i dessa tio punkter:

- Förenta nationerna hjälper och skyddar 139 miljoner människor som flyr krig, svält och förföljelse.
- FN tillhandahåller mat och hjälp till mer än 123 miljoner människor i över 120 länder och territorier.
- FN förser 45 % av världens barn med vacciner, vilket räddar 3 miljoner liv per år.
- FN samarbetar med 196 nationer för att hålla den globala temperaturökningen långt under 2 °C.
- FN håller fred med hjälp av 61 000 personer i fredsbevarande styrkor i 11 insatser runt om i världen.
- FN motverkar den globala vattenkrisen som påverkar över 4 miljarder människor världen över.
- FN skyddar och främjar mänskliga rättigheter globalt och genom 80 avtal och förklaringar.
- FN ber om 45 miljarder dollar i stöd för att täcka de humanitära behoven hos 186 miljoner människor.
- FN använder diplomati för att förebygga konflikter och hjälper cirka 50 länder per år med deras val.
- FN skyddar över 22,5 miljoner människor med livräddande sexuell och reproduktiv hälsovård.

Mycket av detta är nu hotat.

FN:s verksamhet finansieras på olika sätt. Det finns delar som FN:s medlemsstater är skyldiga att betala och det finns större delar som finansieras på frivillig väg genom stöd från stater, mellanstatliga organisationer, företag och individer.

När det gäller de obligatoriska bidragen så slarvas det av flera med att betala dessa. I år skulle den ordinarie medlemsavgiften i FN varit betalt den 6:e februari. Endast 49 stater gjorde så i tid och nu i höst saknas fortfarande betalning från ett 60-tal stater.²

¹ <https://www.un.org/en/delegate/page/2025-edition-un-card>

² För en dagsaktuell siffra se ingressen på denna sida:
<https://www.un.org/en/ga/contributions/honourroll.shtml>

Vissa staters agerande känns extra skamligt. Kina betalade förra året sin medlemsavgift först den 27 december och USA har tagit för vana att släpa efter ytterligare en tid och betalar nästan aldrig sin del av budgeten under innevarande år. Varken USA, Kina eller Ryssland har ännu (17 sep) betalt sin medlemsavgift i år, medan t ex Ukraina gör det pliktskyldigt i januari varje år.

Med de frivilliga bidragen är det också illa. Mycket av dessa finansieras som en del av de rikare medlemsstaternas utvecklingsbistånd. Inom FN finns sedan över ett halvt sekel en uppmaning att avstå 0,7% av sin bruttonationalinkomst till utvecklingsbistånd. Endast en handfull stater lever upp till den målsättningen. Trenden nu är dessutom nedåtgående. Inte bara USA under Trump sänker sitt bistånd utan så gör dessvärre också fler länder.

Egenintresset tar över allt mer. Samtidigt är behoven av FN:s insatser kanske större än någonsin. Ibland gnälls det på att FN inte gör nog. Vi har alla höga förväntningar på FN, men vi måste vara medvetna om de begränsningar som medlemsstaterna sätter på FN. Dels genom hur regelverket är formulerat, genom vetorätten i säkerhetsrådet och andra hinder. Dels genom att stater inte bidrar med det FN behöver i form av resurser, såväl ekonomiska som personella.

Vid sidan av detta finns också de övergrepp som stater på senare tid gör mot FN-stadgan och andra folkrättsliga verktyg. Rysslands krig mot Ukraina och Israels förbrytelser i Gaza hör hit. Hit hör också USA:s ekonomiska sanktioner mot domare i den Internationella brottmålsdomstolen, domare som gör sitt jobb för fred och rättvisa på uppdrag av 125 av FN:s medlemsstater.

Det behövs en global folkresning för att åter ge FN-tanken den styrka som fanns vid tillkomsten. Vi i Svenska FN-förbundet är en del av det folkliga stödet för FN. Bli en del av oss du med, teckna ett medlemskap på vår hemsida!